

**CURTEA SUPREMĂ
DE JUSTIȚIE**

DECIZIE

cu privire la admiterea recursului declarat de Ion Pșenițchi,
reprezentat de avocatul Sorina Arnaut,

în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată
depusă de Ecaterina Lozan împotriva lui Ion Pșenițchi cu privire
la modificarea cuantumului pensiei pentru întreținerea copiilor
minori, permiterea stabilirii domiciliului copiilor minori peste
hotarele țării și perfectarea actelor de identitate românești fără
acordul tatălui, anularea titlului executoriu și compensarea
cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 07 iunie 2023 a Curții de Apel
Chișinău,

*(Dosarul nr. 2ra-1379/23
NR. PIGD 2-21150026-01-2ra-05092023)*

Recursul declarat după 01 septembrie 2023.
Aprecierea vădit nerezonabilă a probelor.

Judecătoria Chișinău, sediul Centru, jud. N. Mămăligă,
Curtea de Apel Chișinău, jud. M. Anton, D. Dulghieru, V.Sîrbu

17 septembrie 2024

Textul corespunde originalului

Examinând în ședință publică cu participarea reprezentantului recurentului, Sorina Arnaut, recursul depus de Ion Pșenițchi, reprezentat de avocatul Sorina Arnaut,

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:

Stela Procopciuc, *Președinte*,

Oxana Parfeni,

Diana Stănilă, *judecători*,

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. La 06 octombrie 2021, prin intermediul poștei terestre (Vol.I, f.d.51), Ecaterina Lozan, reprezentată de avocatul Tatiana Costru, a formulat cerere de chemare în judecată împotriva lui Ion Pșenițchi, solicitând modificarea cuantumului pensiei pentru întreținerea copiilor minori xxxxx, născută la xxxxx și xxxxx, născut la xxxxx, încasată de la Ion Pșenițchi, prin hotărârea din 29 mai 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana, în mărime de 821,40 de lei pentru fiecare copil minor, lunar, începând cu data de 21 martie 2017 până la atingerea majoratului copiilor, încasarea pensiei pentru întreținerea copiilor minori, în mărime de 1/3 din salariu și/sau alte venituri, începând cu data depunerii cererii de chemare în judecată și până la atingerea majoratului copiilor, concretizată ulterior, prin încasarea pensiei pentru întreținerea copiilor minori, în mărime de 1/3 din salariu și/sau alte venituri, sau în sumă fixă de 4 000 de lei lunar (Vol.II, f.d.23), permiterea stabilirii domiciliului copiilor minori în România și perfectarea actelor de identitate românești (pașapoarte) pe numele copiilor minori fără acordul tatălui Ion Pșenițchi, încasarea cheltuielilor de judecată și anularea titlului executoriu, emis în temeiul hotărârii nr. 2-829/2017 din 29 mai 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana.

2. În motivarea acțiunii, reclamanta a invocat că, s-a aflat în relații de căsătorie cu pârâtul în perioada 23.07.2010 -28.06.2017. La xxxxx s-a născut fiica xxxxx, iar la xxxxx fiul xxxxx.

3. Totodată, a menționat că, prin hotărârea din 29 mai 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana, s-a desfăcut căsătoria încheiată cu pârâtul. S-a stabilit domiciliul copiilor minori cu mama și s-a încasat de la Ion Pșenițchi în beneficiul său pensia pentru întreținerea copiilor minori, în mărime de 821,40 de lei lunar pentru fiecare copil, începând cu 21 martie 2017.

4. Reclamanta a afirmat că, pensia stabilită prin hotărârea din 29 mai 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana, este insuficientă pentru

creșterea, educarea și întreținerea copiilor minori, iar pârâtul nu contribuie la alte cheltuieli. Răspunderea pentru creșterea și asigurarea dezvoltării copiilor revine ambilor părinți, care trebuie să se conducă de interesul superior al acestora. Ion Pșenițchi are obligația de întreținere a lor, care nu le execută în mod deplin. Necesitățile pentru întreținerea copiilor minori au crescut, iar veniturile și posibilitățile materiale ale pârâtului s-au majorat. Astfel, pentru a le asigura un trai decent, urmează a fi modificat quantumul pensiei pentru întreținere.

5. Pârâtul deținând cetățenie dublă, în perioada 2018-2021 a activat legal, fiind angajat oficial la o companie din Germania, din 01 ianuarie 2021 a beneficiat de un venit minim net de 2 119, 99 euro. Astfel, a considerat că, urmează a fi stabilit quantumul pensiei pentru întreținerea copiilor minori în mărime de 1/3 din salariu și/sau alte venituri.

6. De asemenea, a declarat că, pârâtul deține în proprietate în municipiul Chișinău trei bunuri imobile. Quantumul pensiei urmează a fi stabilit luând în considerare veniturile și bunurile imobiliare deținute de ultimul, de posibilitățile materiale ale debitorului. Copii locuiesc cu mama, care le oferă condiții adecvate, asigură copiilor condiții decente de dezvoltare și strictul necesar.

7. Reclamanta a mai indicat că, domiciliul a fost stabilit cu mama prin hotărâre judecătorească, nefiind contestat de pârât. Deține cetățenia română și locuiește în România, or. Bacău, intenționând de a se stabili cu domiciliu împreună cu copiii tot aici. La solicitarea adresată pârâtului de a perfectă un acord notarial referitor la permisiunea de a stabili domiciliul copiilor minori în România și perfectarea actelor românești, pașapoartelor, a refuzat categoric, invocând diferite motive. Indică faptul că dreptul tatălui de a comunica și interacționa cu copiii, prin stabilirea cu traiul permanent peste hotare, nu va fi restricționat.

POZIȚIA PRIMEI INSTANȚE

8. Prin hotărârea din 12 decembrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, s-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de Ecaterina Lozan și s-a modificat quantumul pensiei de întreținere, încasată de la Ion Pșenițchi în beneficiul Ecaterinei Lozan, pentru întreținerea copiilor minori xxxxx, născută la xxxxx și xxxxx, născut la xxxxx, stabilită prin hotărârea din 29 mai 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana, prin majorarea acesteia de la 821,40 de lei la 3 000 de lei lunar, pentru fiecare copil, începând cu 08 octombrie 2021 și până la atingerea majoratului copilului. S-a permis perfectarea actelor de identitate românești copiilor minori xxxxx, născută la xxxxx și xxxxx, născut la xxxxx, fără acordul tatălui Ion Pșenițchi. S-a permis plecarea pentru domiciliu permanent în România a copiilor minori xxxxx, născută la xxxxx și xxxxx, născut la xxxxx, împreună cu mama Ecaterina Lozan, fără acordul tatălui Ion Pșenițchi. S-a încasat de la Ion Pșenițchi în beneficiul Ecaterinei Lozan, suma de 10 550 de lei, cu titlu

de cheltuieli pentru asistență juridică. În rest, pretențiile s-au respins ca neîntemeiate. S-a încasat de la Ion Pșenițchi în beneficiul statului, taxa de stat, în mărime de 984,30 de lei.

9. Pentru a hotărî astfel, prima instanță a reținut că majorarea pensiei pentru întreținerea copiilor minori de la 821,40 de lei lunar pentru fiecare până la 3 000 de lei lunar, începând cu 08 octombrie 2021 și până la atingerea majoratului copiilor minori, este una rațională și proporțională cheltuielilor pentru întreținerea unui copil minor.

10. La fel, a considerat întemeiate pretențiile de a permite perfectarea actelor românești copiilor minori fără acordul tatălui, precum și permisiunea plecării pentru domiciliu în România a copiilor minori împreună cu mama, fără acordul tatălui, or, urmează a se ține cont de interesul superior al copiilor, având în vedere că minorii sunt cetățeni ai Republicii Moldova, deținând doar certificate de naștere românești, fiind în imposibilitate de a perfecta pașapoarte românești și de a se stabili cu traiul în România.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE APEL

11. La 11 ianuarie 2023, Ion Pșenițchi, reprezentat de avocatul Veronica Arnăuț, a declarat apel împotriva hotărârii din 12 decembrie 2022 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, solicitând admiterea acestuia, casarea hotărârii primei instanțe în partea modificării cuantumului pensiei pentru întreținerea copiilor minori și încasarea cheltuielilor de asistență juridică, emiterea unei noi hotărâri de respingere a cererii de chemare în judecată cu privire la respingerea cererii de chemare în judecată cu privire la modificarea cuantumului pensiei pentru întreținerea copiilor minori și încasarea cheltuielilor de asistență juridică.

POZIȚIA INSTANȚEI DE APEL

12. Prin decizia din 07 iunie 2023 a Curții de Apel Chișinău s-a respins apelul declarat de Ion Pșenițchi, ca neîntemeiat, și s-a menținut hotărârea din 12 decembrie 2022 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru.

13. Pentru a decide astfel, instanța de apel a reținut că Ion Pșenițchi nu este de acord cu hotărârea primei instanțe, doar în partea în care prima instanță a dispus modificarea cuantumului pensiei de întreținere a minorilor xxxxx și xxxxx de la suma de 821,40 de lei lunar, pentru fiecare copil, la suma de 3 000 lei pentru fiecare copil, considerând că în acest sens aceste cerințe urmau a fi respinse, dat fiind faptul că situația materială a pârâtului este una mai nefavorabilă decât cea a reclamantei, precum și s-a depus apel în partea încasării cuantumului cheltuielilor de asistență juridică.

14. De asemenea, a indicat că necesitatea modificării cuantumului pensiei de întreținere copiilor minori xxxxx și xxxxx, este justificată prin prisma faptului că raporturile juridice, inclusiv situația părților și cheltuielile reclamantei au suferit modificări, pe motiv că la situația din 2017 când a fost pronunțată hotărârea Judecătorei Chișinău, sediul Ciocana, copiii minori

xxxxx și xxxxx aveau vârsta de xxxxx ani și respectiv xxxxx ani, iar la momentul depunerii acțiunii xxxxx a împlinit xxxxx ani, iar xxxxx, xxxxx ani, iar faptul dat denotă incontestabil că suma de 821,40 de lei lunar nu corespunde necesităților acestora. Urmează a se reține că potrivit informației Biroului Național de Statistică, minimum de existență pentru semestrul I anul 2021, pentru un copil cu vârsta 7-17 ani în orașe a constituit 2 261,50 de lei, prin urmare pentru întreținerea minorilor xxxxx și xxxxx, reclamanta se confruntă cu suportarea unor cheltuieli mai mari. Necesitățile acestora fiind diferite raportat la situația anterioară, fiind evident și faptul că aceștia sunt înmatriculați la școală.

15. Astfel, cuantumul pensiei de întreținere care îl achită Ion Pșenițchi pentru minorii xxxxx și xxxxx este în mod cert sub pragul minimumului de existență, fapt ce evident contravine interesului superior al copiilor, iar suma de 3 000 de lei precum a stabilit prima instanță ar fi una proporțională și echitabilă în raport cu părțile, precum și este în interesul superior al copiilor.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE RECURS

16. La 04 septembrie 2023, Ion Pșenițchi, reprezentat de avocatul Sorina Arnaut, a depus cerere de recurs împotriva deciziei din 07 iunie 2023 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea hotărârii primei instanței și a deciziei instanței de apel, rejudecarea cauzei, emiterea unei decizii de respingere integrală a cererii de chemare în judecată.

17. În motivarea recursului, recurentul a invocat că argumentele aduse dovedesc interpretarea eronată a legii materiale, deoarece instanța de apel nu a reținut alegațiile privind justificarea majorării obligației de achitare a pensiei de întreținere în mărime de 1 500 de lei lunar. Sumele pretinse de către intimată nu se află într-un coraport proporțional și rezonabil nici cel puțin cu datele reflectate de Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova privind minimumul de existență al copiilor cu vârsta între 7-17 ani pentru orașe mari pentru semestrul I al anului 2021, care este într-o mărime de 2 261,50 de lei. Sumele conform datelor Biroului Național de Statistică sunt considerate ca fiind satisfăcătoare și suficiente pentru un trai decent al copiilor, pentru a fi puse pe seama ambilor părinți în mod egal. Majorarea pensiei pentru întreținerea copiilor nu justifică un trai mai bun al acestora, din simplul motiv că au nevoie de un trai decent ce poate fi asigurat prin aportul fiecărui părinte cu suma de 1 500 de lei, iar alte circumstanțe ce pot duce la majorarea pensiei pentru întreținerea copiilor minori la 3 000 de lei, instanțele ierarhic inferioare nu au constatat.

18. Nu s-a luat în considerare că din informația eliberată de Inspectoratul General al Poliției de Frontieră rezultă că a traversat frontiera, dar abuziv au constatat că activează peste hotarele țării, fără a fi administrate probe ce să confirme acest fapt. În ședința de judecată a comunicat că nu este angajat peste hotarele țării, dar își vizitează concubina. La fel, a prezentat certificatul din 27 mai 2022 eliberat de către Agenția Națională pentru ocuparea forței

de muncă, prin care se atestă că se află la evidență cu statut de șomer începând cu 27 mai 2022. Conform certificatului salarial prezentat de intimată, situația acesteia financiară este vădit mai bună decât a sa, însă dînsul are grijă de copii, ceea ce nu a fost negat de către intimată. Unicul venit fiind de 4 295,15 lei. La materialele dosarului este confirmarea stării de sănătate precare, de care instanțele nu au ținut cont.

19. De asemenea, a opinat că sunt exagerate cheltuielile de judecată, iar instanța de judecată fără o motivare a admis cerința integral.

20. Cu referire la Declarația drepturilor copilului din 1959, la art.3 alin.(1), art.18 alin.(1), art.27 alin.(2) din Convenția cu privire la drepturile copilului, recurentul a susținut că rezultând din specificul acțiunii, instanțele ierarhic inferioare corect au aplicat legea materială care guvernează raportul juridic litigios, însă incorect au stabilit cuantumul pensiei pentru întreținerea copiilor minori.

21. Conform hotărârii Curții Constituționale nr.3 din 20 ianuarie 2015, §41 importanța principiului legalității presupune ca legea să fie respectată, această exigență există nu doar pentru indivizi, dar în egală măsură și pentru autoritățile publice și private, în măsura în care legalitatea vizează actele agenților publici, exigența este ca aceștia să acționeze în limitele atribuțiilor care le-au fost conferite de lege, motiv din care, instanța de judecată nu constituie o excepție de la regulă. Astfel, sacrificarea principiului preeminenței dreptului în sensul impunerii unei alte conduite decât cea prescrisă de către legislator va avea inter alia drept efect defavorizarea procesuală a intimatului, deoarece asemenea acțiuni nu pot fi admise de către instanța de judecată decât în condițiile expres stabilite de lege, în caz contrar, acțiunile arbitrare ale instanțe sunt incompatibile testului de imparțialitate obiectivă perceput de un observator informat și dezinteresat. Imparțialitatea este esențială pentru îndeplinirea adecvată a funcției judiciare, ea privește nu doar hotărârea însăși, ci și întreg procesul, prin care se ajunge la aceasta (valoarea 2, principiile de la Bangalore privind conduita judiciară).

22. Definiția dată în jurisprudența CtEDO noțiunii de certitudine legală, menționează *inter alia* că, legislația națională trebuie să fie expusă cu o suficientă precizie pentru a oferi posibilitatea persoanelor de a-și reglementa comportamentul în sensul posibilității obținerii unor „consultații adecvate” de a prevedea în caz de necesitate la un nivel rezonabil, consecințele, ce pot surveni în rezultatul anumitor acțiuni (Sunday Times v UK. 26 aprilie 1979, § 49). Certitudinea legală impusă *inter alia* regulilor de procedură civilă în calitate de condiție *sine qua non* a unui proces echitabil, vizează atât drepturile reclamantului, cât și ale pârâtului, motiv pentru care instanța de judecată, nu este în drept de a substitui voința legislatorului materializată în conținutul normelor de drept de procedură civilă și cele materiale. Conform dispozițiilor art. 1 alin.(3) din Constituția Republicii Moldova, în contextul interpretărilor date în jurisprudența constantă a Curții Constituționale,

(hotărârea Curții Constituționale nr.2 din 19 ianuarie 1998, publicată în Monitorul Oficial nr. 12-13/8 din 19 februarie 1998), una din caracteristicile constituționale ale statului de drept o constituie obligațiunea statului, autorităților lui publice, instituțiilor, persoanelor oficiale de a activa în limitele atribuțiilor lor stabilite de Constituție și Legi, iar instanța de judecată nu constituie o excepție în acest sens. În conformitate cu prevederile art.9 din Codul de procedură civilă, instanței de judecată îi revine un rol diriguitor în organizarea și desfășurarea procesului, pe principiile de contradictorialitate și egalitate a părților în drepturi, art. 26 din Codul de procedură civilă, motiv pentru care exonerarea unui participant la proces de obligația legală reprezentă, în esență, o favorizare nejustificată, în fraudă regulilor unui proces echitabil. Instanța de fond corect a aplicat normele de drept material și procedural, însă incorect a stabilit cuantumul pensiei pentru întreținerea copiilor minori.

23. Curtea Supremă de Justiție, prin intermediul oficiului poștal, a expediat în adresa intimatului copia recursului declarat de Ion Pșenițchi, reprezentat de avocatul Sorina Arnaut, împotriva deciziei din 07 iunie 2023 a Curții de Apel Chișinău, creând astfel participanților la proces condiții egale de a cunoaște modul de derulare a procedurii în recurs, cât și le-a acordat, întru asigurarea respectării principiilor contradictorialității și disponibilității în drepturi, posibilitatea de depunere a referinței, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire datată cu 31 octombrie 2023, anexată la materialele dosarului și avizul de recepție (Vol.II, f.d. 115-117).

24. Intimata nu a făcut uz de dreptul său și nu a depus referință la cererea de recurs.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

25. Prin Legea pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) nr. 246 din 31 iulie 2023, în vigoare 18 august 2023, cu excepția art.IV, V pct.1–9 și 11–16 și art.VII – 01 septembrie 2023, au fost operate modificări în Codul de procedură civilă, inclusiv la temeiurile de declarare și de inadmisibilitate a recursului. Recursul a fost depus după intrarea în vigoare a Legii pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) nr. 246 din 31 iulie 2023 și va fi examinat în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

26. Art. 431 din Codul de procedură civilă:

„(1) Examinarea recursului împotriva deciziilor instanțelor de apel ține de competența Curții Supreme de Justiție.

(2) Asupra admisibilității recursului decide un complet din 3 judecători.

(3) Recursul considerat admisibil se examinează într-un complet din 3, 5 sau 9 judecători ai Curții Supreme de Justiție.

(4) Judecătorii care au examinat admisibilitatea recursului pot participa și la examinarea recursului în cauză.”

27. Art. 434 alin.(1), (2) din Codul de procedură civilă:

„(1) Recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

(2) Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.”

28. Art. 440 din Codul de procedură civilă stipulează că:

„(3) Dacă este considerat admisibil, completul examinează recursul în fond.”

29. Art. 442 din Codul de procedură civilă:

„(1) Judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs, legalitatea hotărârii contestate prin prisma temeiurilor prevăzute la art.432. Instanța invocă, din oficiu, neatragera în proces a persoanelor ale căror drepturi sunt lezate prin hotărâre.

(2) În recurs nu pot fi administrate noi probe, cu excepția celor care dovedesc cheltuielile de judecată și despăgubirile menționate la art.372 alin.(3). Aprecierea probelor dată de prima instanță și de instanța de apel este obligatorie pentru instanța de recurs, cu excepția cazului în care se invocă temeinic art.432 alin.(1) lit.e) sau în care Curtea Supremă de Justiție examinează cauza după trimitere la rejudecare. La examinarea recursului, prevederile art.372 se aplică în mod corespunzător.

(3) Instanța de recurs este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor esențiale invocate în recurs.”

30. Art. 444 din Codul de procedură civilă:

„Recursul considerat admisibil se examinează fără înștiințarea și audierea participanților la proces, cu excepția recursului în care se invocă întemeiat art.432 alin.(1) lit.b) și e). Completul poate decide și în alte cazuri invitarea participanților în ședință pentru a se pronunța cu privire la recursul considerat admisibil.”

31. Art. 445 din Codul de procedură civilă:

„(1) Instanța, după ce judecă recursul, este în drept:

b) să admită recursul și să caseze integral sau parțial decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, pronunțând o nouă hotărâre”.

32. Art. 432 din Codul de procedură civilă:

„(1) Recursul este admis dacă: e) hotărârea sau decizia este arbitrară ori se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor”.

33. Art. 5 din Codul de procedură civilă:

„(1) Orice persoană interesată este în drept să se adreseze în instanță judecătorească, în modul stabilit de lege, pentru a-și apăra drepturile încălcate sau contestate, libertățile și interesele legitime.”

34. Art. 12 din Codul de procedură civilă:

„(1) Instanța judecătorească soluționează cauzele civile în temeiul Constituției Republicii Moldova, al tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte, al hotărârilor și deciziilor Curții Europene a Drepturilor Omului, al hotărârilor Curții Constituționale, al legilor organice și ordinare, al hotărârilor Parlamentului, al decretelor

Președintelui Republicii Moldova, al hotărîrilor și ordonanțelor Guvernului, al actelor normative ale ministerelor, ale altor autorități administrative centrale și ale autorităților administrației publice locale. În cazurile prevăzute de lege, instanța aplică uzanțele dacă acestea nu contravin ordinii publice și bunelor moravuri.”

35. Art. 13 din Codul de procedură civilă:

„(1) La judecarea cauzelor civile, instanța judecătorească aplică legislația unui alt stat în conformitate cu legea sau cu tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte.”

36. Art. 118 din Codul de procedură civilă:

„(1) Fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor și obiecțiilor sale dacă legea nu dispune altfel.”

37. Art. 121 din Codul de procedură civilă:

„Instanța judecătorească reține spre examinare și cercetare numai probele pertinente care confirmă, combat ori pun la îndoială concluziile referitoare la existența sau inexistența de circumstanțe, importante pentru soluționarea justă a cazului.”

38. Art. 46 din Codul familiei:

„Drepturile și obligațiile reciproce ale părinților și copiilor rezultă din proveniența copiilor, atestată în modul stabilit de lege.”

39. Art. 51 din Codul familiei:

„(2) Fiecare copil are dreptul să locuiască în familie, să-și cunoască părinții, să beneficieze de grija lor, să coabiteze cu ei, cu excepția cazurilor cînd aceasta contravine intereselor copilului.

(3) Copilul are dreptul la educație din partea părinților, la dezvoltarea capacităților intelectuale, la libertatea gândirii și conștiinței, la apărarea demnității și onoarei.”

40. Art. 53 din Codul familiei:

„(1) Copilului i se garantează apărarea drepturilor și intereselor sale legitime.”

41. Art. 58 din Codul familiei:

„(1) Părinții au drepturi și obligații egale față de copii, indiferent de faptul dacă copiii sunt născuți în căsătorie sau în afara ei, dacă locuiesc împreună cu părinții sau separat.”

42. Art. 60 din Codul familiei:

„(1) Părinții au dreptul și sunt obligați să-și educe copiii conform propriilor convingeri, indiferent de faptul dacă locuiesc împreună sau separat.

(2) Părinții poartă răspundere pentru dezvoltarea fizică, intelectuală și spirituală a copiilor și au prioritate la educația lor față de oricare alte persoane.

(3) Părinții sunt obligați să asigure frecventarea de către copil a școlii pînă la sfârșitul anului de învățămînt în care acesta atinge vîrsta de 16 ani. Instituția de învățămînt și forma de instruire sunt alese de către părinți, cu luarea în considerare a opiniei copilului.”

43. Art. 61 din Codul familiei:

„(1) Drepturile și interesele legitime ale copiilor sunt apărate de către părinții lor.

(2) Părinții sunt reprezentanții legali ai copiilor lor și acționează în numele lor în relațiile cu toate persoanele fizice și juridice, inclusiv în autoritățile administrației publice și instanțele judecătorești, fără a avea nevoie de împuterniciri speciale.”

44. Art. 62 din Codul familiei:

„(1) Drepturile părinților nu pot fi exercitate contrar intereselor copilului lor. Părinții nu pot prejudicia sănătatea fizică și psihică a copilului.”

45. Art. 74 din Codul familiei:

„(1) Părinții sunt obligați să-și întrețină copiii minori și copiii majori inapți de muncă care necesită sprijin material.

(2) Modul de plată a pensiei de întreținere se determină în baza unui contract încheiat între părinți sau între părinți și copilul major inapt de muncă.

(3) Dacă lipsește un atare contract și părinții nu participă la întreținerea copiilor, pensia de întreținere se încasează pe cale judecătorească, la cererea unuia dintre părinți, a tutorelui copilului sau a autorității tutelare teritoriale.”

46. Art. 97 din Codul familiei:

„În lipsa unui acord referitor la întreținere, membrii familiei menționați la art.74-91 pot porni în instanța judecătorească o acțiune privind încasarea pensiei respective, chiar și în cazul când aceasta se plătește benevol.”

47. Art.98 din Codul familiei:

„(1) Persoana care are dreptul la întreținere poate porni o acțiune privind încasarea pensiei de întreținere, indiferent de termenul care a trecut de la momentul apariției dreptului respectiv.

(2) Pensia de întreținere se încasează de la data adresării în instanța judecătorească.”

48. Art.110 din Codul familiei:

„În cazul în care starea materială sau familială a uneia dintre părți s-a schimbat, instanța judecătorească, luând în considerare și alte circumstanțe importante ale părților, este în drept, la cererea oricăreia dintre ele, să modifice cuantumul pensiei de întreținere sau să-l scutească pe debitorul întreținerii de plata acesteia.”

49. Art.17 din Legea privind drepturile copilului nr. 338-XIII din 15 decembrie 1994, în vigoare până la data de 21 decembrie 2023:

„Copilul separat de un părinte sau de ambii părinți, care locuiește în Republica Moldova sau în oricare altă țară, are dreptul să întrețină relații personale și contacte directe regulate cu cei doi părinți ai săi, dacă aceasta nu contravine intereselor lui.”

50. Art. 18 din aceeași redacție a Legii:

„(1) Ambii părinți, în egală măsură, sau persoanele subrogatorii legale poartă răspunderea principală pentru dezvoltarea fizică, intelectuală, spirituală și socială a copilului, ținând cont în primul rând de interesele acestuia.”

51. Art. 3 din Legea privind drepturile copilului nr. 370 din 30 noiembrie 2023, în vigoare din 21 decembrie 2023 (Legea nr. 370/2023):

„*Interesul superior al copilului*– asigurarea unor condiții adecvate pentru creșterea și dezvoltarea armonioasă a copilului, ținând cont de particularitățile individuale ale personalității lui și de situația concretă în care acesta se află”.

52. Art. 9 din Legea nr. 370/2023:

„(1) Copilul separat de un părinte sau de ambii părinți are dreptul să întrețină relații personale și contacte directe regulate cu cei doi părinți ai săi, dacă aceasta nu contravine intereselor lui”.

53. Art. 11 din Legea nr. 370/2023:

„(1) Copilul are dreptul de a beneficia de un nivel de trai care să permită dezvoltarea lui fizică, mentală, spirituală, morală și socială.

(2) Părinților sau reprezentantului legal/responsabilului legal al copilului le revine responsabilitatea de a asigura cele mai bune condiții de viață pentru creșterea și dezvoltarea acestuia, conducându-se în primul rând de interesul superior al copilului.”

54. Art. 1 din Legea cu privire la ieșirea și intrarea în Republica Moldova nr. 269 din 09 noiembrie 1994:

„(1) Cetățenii Republicii Moldova au dreptul de a ieși și intra în Republica Moldova în baza pașaportului, iar apatrizii, refugiații și beneficiarii de protecție umanitară – în baza documentului de călătorie, eliberate de autoritățile competente.

(2) Minorii au dreptul de a ieși și de a intra în Republica Moldova numai însoțiți de unul dintre reprezentanții lor legali sau de un însoțitor, desemnat prin declarație de către reprezentantul legal a cărui semnătură se legalizează de notar sau de alte persoane abilitate prin lege cu astfel de funcție. În declarație se indică scopul călătoriei, durata acesteia și țara de destinație.

(3) Minorii (elevii și studenții) care au împlinit vârsta de 14 ani și sunt înmatriculați la studii în instituții de învățământ din alte state, la ieșirea și intrarea în Republica Moldova, prezintă actul de înmatriculare la instituția de învățământ respectivă și declarația eliberată de unul dintre părinți, autenticată de notar sau de alte persoane abilitate prin lege cu astfel de funcție, care conține consimțământul acestuia pentru ieșirea și intrarea minorului în Republica Moldova, cu indicarea țării de destinație, scopului călătoriei, perioadei de aflare a minorului în țara de destinație, iar în cazul altor reprezentanți legali – consimțământul acestora, exprimat prin decizia autorității tutelare teritoriale. Declarația este valabilă pe o perioadă de un an de studii.

(4) În cazul în care minorul își stabilește domiciliul în străinătate, este necesar consimțământul, exprimat prin declarație, al ambilor părinți ale căror semnături se legalizează de notar sau de alte persoane abilitate prin lege cu astfel de funcție, iar în cazul altor reprezentanți legali – consimțământul acestora, exprimat prin decizia autorității tutelare teritoriale.”

55. Art. 38 din Codul civil:

„(1) Domiciliul persoanei fizice este locul unde aceasta își are reședința obișnuită. Se consideră că persoana își păstrează domiciliul atît timp cît nu și-a stabilit un altul.

(2) Reședința obișnuită demonstrează o legătură apropiată și stabilă a persoanei fizice cu locul vizat. La determinarea reședinței obișnuite se iau în considerare toate elementele de fapt relevante, în special durata și regularitatea prezenței persoanei în locul vizat, precum și condițiile și motivele acestei prezențe.

(3) Reședința temporară a persoanei fizice este locul unde își are locuința temporară sau secundară.

(4) Stabilirea sau schimbarea domiciliului nu operează decît atunci cînd cel care ocupă sau se mută într-un anumit loc a făcut-o cu intenția de a avea acolo reședința obișnuită.

Dovada intenției rezultă din declarațiile persoanei făcute la autoritățile competente să opereze stabilirea sau schimbarea domiciliului, iar în lipsa acestor declarații, din orice alte împrejurări de fapt.”

56. Art.40 din Codul civil:

„(1) Domiciliul minorului în vârstă de până la 14 ani este la părinții săi sau la acel părinte la care locuiește permanent.”

57. Art. 3 din Convenția internațională cu privire la drepturile copilului din 20 noiembrie 1989, în vigoare pentru Republica Moldova din 25 februarie 1993:

„1. În toate deciziile care îi privesc pe copii, fie că sunt luate de instituții publice sau private de ocrotire socială, de către tribunale, autorități administrative sau de organe legislative, interesele superioare ale copilului trebuie să fie luate în considerare cu prioritate.

2. Statele părți se angajează să asigure copilului protecția și îngrijirile necesare pentru bunăstarea sa, ținând cont de drepturile și obligațiile părinților săi, ale tutorilor săi, ale altor persoane legal responsabile pentru el, și vor lua, în acest scop, toate măsurile legislative și administrative corespunzătoare.”

58. Art. 9 din aceeași Convenție:

„1. Statele părți vor veghea ca nici un copil să nu fie separat de părinții săi împotriva voinței lor, cu excepția situației în care autoritățile competente decid, sub rezerva revizuirii judiciare și în conformitate cu legile și procedurile aplicabile, că această separare este necesară, în interesul superior al copilului. O decizie în acest sens poate să fie necesară în anumite cazuri particulare, de exemplu atunci când părinții maltratează sau neglijează copiii sau când părinții trăiesc separat și când urmează să se ia o hotărâre cu privire la locul de reședință al copilului.

2. În toate cazurile prevăzute la paragraful 1 al prezentului articol, toate părțile interesate trebuie să aibă posibilitatea de a participa la dezbateri și de a-și face cunoscute părerile lor.

3. Statele părți vor respecta dreptul copilului, separat de cei doi părinți ai săi sau de unul din ei, de a întreține relații personale și contacte directe cu cei doi părinți ai săi, afară de cazul că acest lucru este contrar interesului superior al copilului.”

59. Art. 18 din Convenția citată:

„1. Statele părți vor depune eforturi pentru asigurarea recunoașterii principiului potrivit căruia ambii părinți au o răspundere comună pentru creșterea și dezvoltarea copilului. Răspunderea pentru creșterea copilului și asigurarea dezvoltării sale le revine în primul rând părinților sau, după caz, reprezentanților săi legali. Aceștia trebuie să se conducă înainte de orice după interesul superior al copilului.

2. Pentru garantarea și promovarea drepturilor enunțate în prezenta Convenție, statele părți vor acorda ajutor corespunzător părinților și reprezentanților legali ai copilului în exercitarea răspunderii care le revine de a crește copilul și vor asigura crearea instituțiilor, lăcașelor și serviciilor însărcinate să vegheze la bunăstarea copiilor.

3. Statele părți vor lua toate măsurile corespunzătoare pentru a asigura copiilor, ai căror părinți muncesc, dreptul de a beneficia de serviciile și instituțiile de îngrijire a copiilor pentru care ei îndeplinesc condițiile cerute.”

60. Art. 27 din aceeași Convenție:

„1. Statele părți recunosc dreptul oricărui copil la un nivel de viață suficient pentru dezvoltarea sa fizică, mentală, spirituală, morală și socială.

2. Părinților și oricăror altor persoane care au în grijă un copil le revine în primul rând responsabilitatea de a asigura, în limita posibilităților și a mijloacelor lor financiare, condițiile de viață necesare dezvoltării copilului.”

61. Art. 27 din Constituția Republicii Moldova:

„(1) Dreptul la libera circulație în țară este garantat.

(2) Oricărui cetățean al Republicii Moldova îi este asigurat dreptul de a-și stabili domiciliul sau reședința în orice localitate din țară, de a ieși, de a emigra și de a reveni în țară.”

62. Art. 2 (libertatea de circulație) din Protocolului nr. 4 la Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale, recunoscând anumite drepturi și libertăți, altele decât cele care figurează deja în Convenție și în primul Protocol adițional la Convenție (Strasbourg, 16.IX.1963):

„1. Oricine se găsește în mod legal pe teritoriul unui stat are dreptul să circule în mod liber și să-și aleagă în mod liber reședința sa.

2.Orice persoană este liberă să părăsească orice țară, inclusiv pe a sa.

3.Exercitarea acestor drepturi nu poate face obiectul altor restrângeri decât acelea care, prevăzute de lege, constituie măsuri necesare într-o societate democratică pentru securitatea națională, siguranța publică, menținerea ordinii publice, prevenirea faptelor penale, protecția sănătății sau a moralei, ori pentru protejarea drepturilor și libertăților altora.

4.În anumite zone determinate drepturile recunoscute în paragraful 1 pot face obiectul unor restrângeri care, prevăzute de lege, sunt justificate de interesul public într-o societate democratică.”

63. Art. 30 din Tratatul între România și Republica Moldova cu privire la asistență juridică în materie civilă și penală din 06 iulie 1996, în vigoare la 22 martie 1998:

„(1) Raporturile juridice dintre părinți și copii se stabilesc potrivit legii părții contractante al cărei cetățean este copilul. În cazul în care copilul domiciliază pe teritoriul celeilalte părți contractante, poate fi aplicată legea acestei părți, dacă este mai favorabilă intereselor copilului.

(2) În privința dreptului de a hotărî asupra raporturilor juridice, prevederile art. 29 paragrafele 2 și 3 se aplică în mod corespunzător.”

MOTIVAREA INSTANȚEI

64. Cu referire la termenul de declarare a recursului, instanța de recurs menționează că Curtea de Apel Chișinău a pronunțat dispozitivul deciziei în ședință publică la 07 iunie 2023. Decizia motivată a instanței de apel a fost expediată către participanții la proces la 14 iulie 2023 (Vol.II, f.d.95), însă lipsesc date despre recepționarea acesteia de către recurent. Astfel, recursul

declarant la 04 septembrie 2023 de Ion Pșenițchi, reprezentat de avocatul Sorina Arnaut, se consideră depus în termen.

65. La caz, prin prisma art. 444 din Codul de procedură civilă, examinarea cauzei civile în ordine de recurs s-a realizat cu invitarea participanților la proces.

66. În cadrul ședinței de judecată, avocatul recurentului Ion Pșenițchi, Sorina Arnaut, în esență, a susținut poziția redată în cererea de recurs și a solicitat admiterea recursului, modificarea cuantumului pensiei de întreținere cu încasarea a câte 1 500 de lei pentru fiecare copil, în rest exprimând poziția în favoarea respingerii pretențiilor înaintate de Ecaterina Lozan ca neîntemeiate.

Recurentul Ion Pșenițchi nu s-a prezentat în ședință de judecată, fiind înștiințat legal, contra semnătură, despre data, ora și locul desfășurării acesteia (f.d.157).

Intimata Ecaterina Lozan nu s-a prezentat în ședință de judecată, fiind înștiințată legal despre data, ora și locul desfășurării acesteia, la adresa indicată (f.d.153).

Avocatul intimatei Ecaterina Lozan, Tatiana Costru, nu s-a prezentat în ședință de judecată, fiind înștiințată legal, contra semnătură, despre data, ora și locul desfășurării acesteia (f.d.158).

67. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție a decis examinarea cauzei în ordine de recurs în lipsa participanților la proces absenți, având în vedere respectarea procedurii legale de înștiințare a acestora în conformitate cu art. 102, art.105 din Codul de procedură civilă. În ceea ce vizează înștiințarea intimatei, instanța nu a fost informată despre o ulterioară schimbare de domiciliu, fiind citată la adresa reflectată în cererile depuse în instanță.

68. Audiind poziția avocatului recurentului, verificând legalitatea actului de dispoziție contestat, prin prisma argumentelor invocate și a materialelor din dosar, coroborat cu normele de drept material și procedural aplicabile la soluționarea litigiului dedus judecătii, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție a considerat necesar de a admite recursul declarat cu casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe în partea admiterii pretențiilor privind permiterea stabilirii domiciliului copiilor minori peste hotarele țării și perfectarea actelor de identitate românești fără acordul tatălui și pronunțarea unei noi hotărâri în această parte de respingere a acestor cerințe, cu menținerea în rest a deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, din motivele ce succed.

69. Deși în recurs nu este indicat expres un temei de drept din norma citată conform modificărilor operate prin Legea nr. 246 din 31 iulie 2023, fiind reflectat art. 434 alin. (4) din Codul de procedură civilă, în vigoare până la modificări, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează că

argumentele recurentului se identifică cu aprecierea arbitrară a probelor, ce cad sub incidența prevederilor art. 432 alin.(1) lit.e) din Codul de procedură civilă, în vigoare din 01 septembrie 2023, adică aprecierea vădit nerezonabilă a probelor.

70. Totodată, în recurs s-a pretins interpretarea eronată a legii materiale la stabilirea cuantumului pensiei pentru întreținerea copiilor minori.

71. Având în vedere că în sistemul legislației procesuale, instanța de judecată este obligată să soluționeze procesul limitându-se la obiectul acestuia în sensul formulat prin acțiune și, după caz, concretizat de către partea reclamantă, subsecvent, instanța de recurs se află în situația de a verifica dacă la caz a fost îndeplinită condiția unei examinări efective și a oferit un răspuns specific și explicit mijloacelor hotărâtoare pentru rezultatul procesului, a examinat toate pretențiile și argumentele înaintate.

72. Curtea Europeană a reiterat că, efectul articolului 6 § 1 este, *inter alia*, de a impune unei instanțe obligația de a efectua o examinare adecvată a argumentelor și probelor aduse de către părți (a se vedea *Perez v. France* [GC], nr. 47287/99, § 80, ECHR 2004-I). O parte indispensabilă a acestei obligații a instanțelor judecătorești este datoria lor de a-și motiva hotărârile (a se vedea, printre altele, *Hirvisaari v. Finland*, nr. 49684/99, § 30, 27 septembrie 2001).

73. Inițial, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că pentru a verifica legalitatea deciziei contestate, fără a administra noi dovezi, va recurge la recapitularea esenței litigiului dedus judecătii.

74. Instanțele ierarhic inferioare, conform materialelor cauzei civile, au constatat că Ecaterina Lozan și Ion Pșenițchi au înregistrat căsătoria la 23 iulie 2010, fiind desfăcută la 29 mai 2017 prin hotărâre judecătorească (Vol.I, f.d.6, 10).

75. Totodată, la xxxxx s-a născut xxxxx, iar la xxxxx s-a născut xxxxx, părinții fiind Ecaterina Lozan și Ion Pșenițchi (Vol.I, f.d.11,15).

76. Prin hotărârea din 29 mai 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana, s-a desfăcut căsătoria între Ecaterina Lozan și Ion Pșenițchi încheiată la 23 iulie 2010. S-a stabilit domiciliul copiilor minori cu mama Ecaterina Lozan și s-a încasat de la Ion Pșenițchi pensia pentru întreținerea copiilor minori, în mărime de 821,40 de lei lunar pentru fiecare (Vol.I, f.d.6).

77. Prin cererea de chemare în judecată înaintată la 06 octombrie 2021, prin intermediul poștei terestre (Vol.I, f.d.51), împotriva lui Ion Pșenițchi, concretizată pe parcurs, reclamanta a solicitat modificarea cuantumului pensiei pentru întreținerea copiilor minori, încasată prin hotărârea din 29 mai 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana, în mărime de 821,40 de lei lunar pentru fiecare copil minor, lunar, cu încasarea pensiei pentru întreținerea copiilor minori, în mărime de 1/3 din salariu și/sau alte venituri, începând cu data depunerii cererii de chemare în judecată și până la atingerea majoratului

copiilor, concretizată ulterior, prin încasarea pensiei pentru întreținerea copiilor minori, în mărime de 1/3 din salariu și/sau alte venituri, sau în sumă fixă de 4 000 de lei lunar (Vol.II, f.d.23), permiterea stabilirii domiciliului copiilor minori în România și perfectarea actelor de identitate românești (pașapoarte) pe numele copiilor minori, fără permisiunea tatălui Ion Pșenițchi, încasarea cheltuielilor de judecată și anularea titlului executoriu, emis în temeiul hotărârii nr. 2-829/2017 din 29 mai 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana (Vol.I, f.d.2-5).

78. Prima instanță judecând cauza în fond, prin hotărârea din 12 decembrie 2022, drept urmare a admiterii parțiale a cererii de chemare în judecată, a modificat quantumul pensiei pentru întreținerea copiilor minori, stabilită prin hotărârea din 29 mai 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana, prin majorarea acesteia de la 821,40 de lei la 3 000 de lei lunar, pentru fiecare copil, începând cu 08 octombrie 2021 și până la atingerea majoratului copilului. A permis perfectarea actelor de identitate românești copiilor minori, fără acordul tatălui Ion Pșenițchi. A permis plecarea pentru domiciliu permanent în România a copiilor minori, împreună cu mama Ecaterina Lozan, fără acordul tatălui Ion Pșenițchi. A încasat de la Ion Pșenițchi în beneficiul Ecaterinei Lozan, suma de 10 550 de lei, cu titlu de cheltuieli pentru asistență juridică. În rest, a respins pretențiile ca neîntemeiate. A încasat de la Ion Pșenițchi în beneficiul statului taxa de stat în mărime de 984,30 de lei (Vol.II, f.d.27-28,35-44).

79. Instanța de apel, prin decizia din 07 iunie 2023, în rezultatul judecării cauzei în ordine de apel, a respins apelul declarat de Ion Pșenițchi și a menținut hotărârea din 12 decembrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru (Vol.II, f.d.82-94).

80. Din criticile recurentului aduse în recursul formulat, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție identifică, în esență, dezacordul acestuia cu decizia instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, exprimând în solicitări, în final, poziția în favoarea casării acestora, rejudecarea cauzei și respingerea integrală a acțiunii înaintate.

81. Totodată, la examinarea cauzei în ordine de recurs, în ședință de judecată din 17 iunie 2024, avocatul recurentului revenind asupra solicitărilor din cererea de recurs, a optat pentru stabilirea unui quantum al pensiei de întreținere pentru fiecare copil de câte 1 500 de lei, în rest a pretins respingerea pretențiilor.

82. Diferendul dedus judecății vizează modificarea quantumului pensiei de întreținere a copiilor minori, permisiunea ieșirii copiilor minori cu traiul permanent peste hotarele țării în România fără acordul tatălui, permisiunea perfectării actelor românești pentru copiii minori fără acordul tatălui și anularea titlului executoriu.

83. Prin prisma dezacordului recurentului cu hotărârea primei instanțe, menținută prin decizia instanței de apel, în partea cuantumului pensiei pentru întreținerea copiilor minori stabilit în mărime de 3 000 de lei lunar pentru fiecare copil, ca urmare a modificării acestuia prin majorare, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție apreciază ca fiind corectă soluția instanțelor de judecată în privința acestei cerințe, iar alegațiile recurentului nu determină casarea actelor judecătorești contestate în această parte.

84. În această ordine de idei, instanța de recurs reiterează că inițial cuantumul pensiei pentru întreținerea copiilor minori a fost stabilit în mărime de 821,40 de lei lunar, pentru fiecare copil, prin hotărârea din 29 mai 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana (Vol.I, f.d.6).

85. Reamintind art.5 alin.(1), art.118 alin. (1), art.121, art.46, art.53 alin.(1), art. 58 alin. (1), art. 74 alin. (1) din Codul familiei, citate supra, precum și în contextul prevederilor art. 110 din Codul familiei, pornind de la noțiunile stării materiale și stării familiale și sensul acestora, definite în decizia instanței de apel la verificarea legalității și temeiniciei hotărârii primei instanțe în partea cerinței cu privire la modificarea cuantumului pensiei pentru întreținerea copiilor minori, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează suplimentar, cu titlu exemplificativ, niște aspecte intrinseci, care influențează per ansamblu starea familiei, a cărei listă nu este una exhaustivă, și anume, numărul copiilor și persoanelor aflate la întreținere. Sintagma alte circumstanțe importante, stipulate la finalul normei disputate, extinde sfera de aplicare a art.110 din Codul familiei pentru ipotezele nereglementate de lege, însă care se pot ivi în cadrul examinării unor litigii de acest gen, lăsând o marjă de apreciere instanței de judecată, din perspectiva unor factori care nu se încadrează în condițiile reliefate supra (ex.:chestiuni de ordin medical).

86. De altfel, modificarea cuantumului pensiei pentru întreținerea copiilor minori poate fi solicitată în egală măsură de ambii părinți în dependență de starea materială și familială a acestora, fiind responsabili în mod solidar de dezvoltarea fizică, intelectuală, spirituală și socială a copilului conform principiilor inserate în legislația națională și internațională. Astfel, pentru a beneficia de acest drept, nu este obligatoriu întrunirea cumulativă a condițiilor notate, fiind suficientă întrunirea uneia, însă schimbarea situațiilor trebuie să fie esențială, revenind instanței competență exclusivă de a o examina.

87. Subsecvent, reclamanta, intervenind cu această solicitare, a motivat că pensia pentru întreținere stabilită pentru fiecare copil, prin hotărârea judecătorească din 29 mai 2017 în mărime de 821,40 de lei lunar este una insuficientă, nu acoperă cheltuielile necesare, având în vedere necesitățile vitale ale copiilor, în situația în care pârâtul nu contribuie la alte cheltuieli.

88. În atare circumstanțe, pornind de la minimul de existență stabilit pentru un copil conform informației Biroului Național de Statistică din 27

august 2021, în medie pe lună pentru un copil în vârstă de 7 - 17 ani în orașe de 2 261,50 de lei, precum creșterea în perioada de referință a indicilor prețurilor de consum, a costului produselor alimentare, nealimentare și a serviciilor prestate populației etc., instanțele ierarhic inferioare justificat au admis cerința privind majorarea cuantumului pensiei pentru întreținerea copiilor minori. De altfel, frecventarea instituțiilor de învățământ de către minori, la fel, impune suportarea unor cheltuieli suplimentare, acoperirea cărora revine în obligația ambilor părinți.

89. Totodată, din actele cauzei rezultă la momentul pronunțării hotărârii judecătorești din 29 mai 2017, prin care s-a stabilit pensia pentru întreținere pentru fiecare copil, în mărime de câte 821,40 de lei lunar, copiii minori aveau vârsta de 6 ani și respectiv 4 ani. Iar la data pronunțării hotărârii în această cauză, prin care a fost modificat cuantumul inițial al pensiei pentru întreținerea copiilor minori, copiii aveau deja 11 ani și 9 ani.

90. În această ordine de idei, instanța de recurs reține că informația oficială plasată pe site-ul statistica.md reflectă minimul de existență pe categorii de populație și astfel pentru anul 2022, pentru copii în vârstă de 7-17 ani, pe țară, media anuală a constituit 2 888,6 lei, iar în orașe mari-3 188,6 lei, iar pentru semestrele I și II din anul 2023, pe țară -3162,2 lei și respectiv 3167,9 lei, iar în orașe mari- 3470,4 lei și corespunzător 3613,7 lei.

91. Din analiza datelor statistice privind minimul de existență, este evident că cuantumul acestuia este în permanentă creștere de la o perioadă la alta, ceea ce raportat la speță, implică cheltuieli mai mari pentru asigurarea nivelului minim pentru întreținerea fiecărui copil.

92. Din perspectiva prevederilor art.74 alin. (1), (2), (3), art.97 din Codul familiei, art. 3 alin.(1), (2), art. 9 alin. (1), (2), (3), art. 18 alin.(1), (2),(3) din Convenția internațională cu privire la drepturile copilului din 20 noiembrie 1989, în vigoare pentru Republica Moldova din 25 februarie 1993, reiterate supra, interesul superior al copiilor este singurul criteriu după care se va călăuzi pentru a decide cu privire la exercitarea drepturilor părintești. Pentru a-l determina, va ține seama de întregul complex de împrejurări menit să asigure copilului o dezvoltare fizică, morală și intelectuală armonioasă, interesând mai cu seamă, pe lângă posibilitățile materiale ale părinților, comportarea părinților înainte și după separare, gradul de atașament și preocupare pe care au manifestat fiecare din părinte față de copil, precum și legăturile afective ce s-au stabilit între părinte și copil.

93. Rezultând din specificul acțiunii deduse judecării, precum și în scopul stabilirii temeiniciei sau netemeiniciei pretențiilor, alături de cele constatate, este indispensabil de a verifica, a aprecia obiectiv și multilateral criteriile enumerate în raport cu principiul superiorității interesului copilului.

94. Instanța de recurs inclusiv prin prisma dispozițiilor art.46, art.98 din Codul familiei, reține că pensia de întreținere corect a fost încasată, începând

cu data adresării cererii de chemare în judecată și până la majoratul copiilor sau până la schimbarea situației materiale a părinților.

95. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reiterează că normele de drept național și internațional stabilesc că răspunderea pentru creșterea copilului și asigurarea dezvoltării sale le revine ambilor părinți, care indiferent de situațiile de conflict apărute între ei trebuie să se conducă înainte de orice după interesul superior al copilului. Oricărui copil îi este recunoscut dreptul la un nivel de viață suficient pentru dezvoltarea sa fizică, mintală, spirituală, morală și socială, iar părinților care au în grijă un copil le revine în primul rând responsabilitatea de a asigura, în limita posibilităților și a mijloacelor lor financiare, condițiile de viață necesare dezvoltării copilului.

96. Alegațiile recurentului precum că nu activează peste hotarele țării în sensul pretins de reclamanta/intimată și reținut de instanțe nu justifică admiterea recursului declarat în partea modificării cuantumului pensiei pentru întreținerea copiilor minori, iar argumentele recurentului precum că traversările frontierei de stat nu denotă activitatea sa în afara țării, însă vizitarea concubinei aflată peste hotarele țării sunt declarative și neprobate.

97. La acest capitol, instanța de recurs apreciază ca fiind justificat raționamentul instanței ierarhic inferioare precum că actele prezentate din care rezultă că Ion Pșenițchi efectuează plecări pe o perioadă relativ îndelungată în comparație cu perioada șederii pe teritoriul Republicii Moldova indică asupra temeiniciei concluzii primei instanțe referitor la activitatea sa în afara țării.

98. Instanța de recurs consideră irelevante criticile recurentului precum că nu a fost probat faptul activării sale în afara țării, în situația în care ultimul nu a probat nici faptul că nu este încadrat în câmpul muncii peste hotarele țării, având în vederile traversările frontierei de stat în sensul constatat de instanțele ierarhic inferioare, conform informației prezentate de organul abilitat.

99. Mai mult, certificatul din 27 mai 2022 eliberat de Agenția națională pentru ocuparea forței de muncă, atestă că Ion Pșenițchi se află la evidență cu statut de șomer începând cu 27 mai 2022 până în prezent (Vol. I, f.d.211), în special că are acest statut din ziua eliberării certificatului, însă nicidecum nu justifică că până la 27 mai 2022 nu a activat și nu a avut anumite venituri, sau că nu are venituri peste hotarele țării.

100. De asemenea, la determinarea necesității modificării cuantumului pensiei pentru întreținerea copiilor minori, instanțele ierarhic inferioare au luat în considerare și veniturile realizate de către pârât, conform informației prezentate de Serviciul Fiscal de Stat, prin darea în locațiune a imobilelor deținute, apreciindu-le corespunzător. Or, deținerea bunurilor imobile, de asemenea, este un element determinant în starea materială, aspect reținut de

instanța de apel, în special că în rezultatul transmiterii în locațiune acestora, se obține și venit.

101. În atare circumstanțe, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție relevă că la majorarea cuantumului pensiei pentru întreținerea copiilor minori instanțele de judecată au ținut cont de starea materială și familială a părților, de alte circumstanțe importante pentru a păstra un nivel decent de asigurare materială a copiilor, în situația în care obligația de întreținere revine ambilor părinți, nu doar aceluia cu care locuiesc copiii. Mai mult, modificările survenite la nivel socio-economic în perioada de referință au impus majorarea cuantumului pensiei pentru întreținerea copiilor minori stabilit inițial în anul 2017 în sumă de 821,40 de lei lunar pentru fiecare copil, care nicidecum nu acoperă un trai decent având în vedere costurile serviciilor cotidiene.

102. În aceeași succesiune logică urmează a fi menționat că datele statistice enunțate supra reflectă minimul de existență pentru un copil în vârstă de 7-17 ani, care înregistrează mărimi de la semestru la semestru, însă creșterea și îngrijirea unui copil nu poate fi limitată la acest minim. Informația Biroului Național de Statistică are un caracter de reper la stabilirea cuantumului minim al pensiei pentru întreținerea unui copil minor, fiind luate în considerare și interesele copilului, activitățile acestuia școlare și extrașcolare, posibilitățile economice ale ambilor părinți, ocupația acestora, precum și faptul cu cine locuiește copilul.

103. În ceea ce vizează argumentul recurentului privind starea precară a sănătății acestuia, instanța de recurs nu exclude acest aspect, însă în situația în care starea sănătății permite desfășurarea anumitor munci, această circumstanță nu poate fi reținută în detrimentul interesului superior al copiilor și nu pot determina micșorarea cuantumului pensiei de întreținere încasat de instanțele ierarhic inferioare conform actelor judecătorești contestate. Părinții au obligația de a întreprinde toate măsurile în vederea întreținerii copiilor și asigurării unui trai decent, indiferent cu care dintre părinți locuiesc copiii.

104. Cuantumul pensiei de întreținere stabilit prin hotărârea judecătorească din 2017 este în mod cert sub pragul minimului de existență, fapt ce evident contravine interesului superior al copiilor, iar suma de 3 000 de lei precum a stabilit prima instanță ar fi una proporțională și echitabilă în raport cu părțile, precum și este în interesul superior al copiilor, aspect corect reținut de instanțele ierarhic inferioare.

105. Drept urmare, stabilirea unei pensii de 1 500 de lei pentru fiecare copil, în mărimea pretinsă de recurent este inechitabilă inclusiv în raport cu intimata Ecaterina Lozan, căreia efectiv îi revine sarcina de îngrijire, educare, creștere și susținere materială, morală. Mai mult că, odată fiind stabilit prin hotărârea judecătorească din 29 mai 2017 a locului de trai al copiilor minori cu mama, în mod evident, ultima contribuie la creșterea,

educația și întreținerea copiilor, atât în plan material, cât și psihologic, moral și emoțional, având sarcini suplimentare: îngrijirea zilnică, igiena copiilor, procurarea produselor alimentare și pregătirea meselor, activități educative. Astfel, prin majorarea cuantumului pensiei pentru întreținerea copiilor minori, nu poate fi calificată ca o încălcarea a drepturilor recurentului, dar nici nu poate prevala în raport cu drepturile și interesele copiilor minori.

106. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră necesar a învedera ca fiind pertinente și prevederile art. 27 alin.(1), (2) din Convenția internațională cu privire la drepturile copilului, citate supra.

107. În ceea ce vizează cerințele privind permisiunea ieșirii copiilor minori cu traiul permanent peste hotarele țării în România și perfectarea actelor românești pe numele acestora fără acordul tatălui, instanța de apel a reținut legalitatea hotărârii primei instanțe în partea dată, concluzionând că părinții copiilor minori locuiesc separat, minorii se află la întreținerea mamei, iar refuzul tatălui de a da acordul la ieșirea copilului din țară pentru domiciliu permanent contravine prevederilor art. 27 din Constituția Republicii Moldova, art. 3 alin. (5) din Legea cu privire la ieșirea și intrarea în Republica Moldova nr. 269 din 09 noiembrie 1996, iar refuzul în permiterea perfectării actelor românești pe numele acestora contravine interesului superior al copiilor.

108. Prima instanță, de altfel soluție menținută de instanța de apel, examinând cerințele cu privire perfectarea actelor de identitate românești (pașapoarte) pe numele copiilor minori, fără permisiunea tatălui Ion Pșenițchi și permiterea plecării pentru stabilirea domiciliului copiilor minori în România, fără acordul tatălui, s-a referit la prevederile Tratatului între România și Republica Moldova cu privire la asistență juridică în materie civilă și penală din 06 iulie 1996, în vigoare la 22 martie 1998.

109. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție apreciază ca fiind nejustificată concluzia instanței de apel în privința acestor cerințe, fiind rezultatul unei aprecieri vădit nerezonabile a probelor, or, din argumentarea instanțelor ierarhic inferioare la acest capitol, nu sunt identificate înscrisurile/probele ce ar fi determinat admiterea cerințelor privind permisiunea ieșirii copiilor minori cu traiul permanent peste hotarele țării în România și perfectarea actelor românești pe numele acestora fără acordul tatălui.

110. În context Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră necesar a reaminti prevederile art. 3 alin.(1), (2), art. 9 alin. (1), (2), (3) din Convenția internațională cu privire la drepturile copilului din 20 noiembrie 1989, în vigoare pentru Republica Moldova din 25 februarie 1993, citate supra.

111. Din postulatele legale inserate în art.17, art.18 din Legea privind drepturile copilului nr. 338 din 15 decembrie 1994, în vigoare până la 21

decembrie 2023, art. 9 alin.(1), art.11 alin.(1), (2) din Legea privind drepturile copilului nr. 370 din 30 noiembrie 2023, în vigoare din 21 decembrie 2023, art. 51 alin. (2), (3), art. 58 alin.(1), art. 60 alin. (1), (2), (3), art. 61 alin.(1), (2), art. 62 alin.(1) din Codul familiei, redade supra, se evidențiază interesul superior al copiilor, chiar și în condițiile acordului părinților de a locui copii separat cu câte un părinte, nu este exclusă exigența de a fi întrunit un anumit cumul de condiții care să nu fie în detrimentul copiilor.

112. Pornind de la pretenția reclamantei în ceea ce vizează permiterea stabilirii domiciliului copiilor minori în România, fără permisiunea tatălui Ion Pșenițchi, în context urmează a fi menționate prevederile pertinente speței și anume art. 1 alin. (1), (2), (3), (4) din Legea cu privire la ieșirea și intrarea în Republica Moldova nr. 269-XIII din 09 noiembrie 1994 citat anterior.

113. Corelând prevederile legale citate cu situația de fapt, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează că, deși prima instanța, de altfel, dispoziție menținută de instanța de apel, a admis cerința reclamantei privind permiterea plecării pentru stabilirea domiciliului copiilor minori în România, fără acordul tatălui, însă instanța nu a luat în considerare faptul că art. 1 alin. (4) din Legea nr. 269/1994 statuează că în cazul în care minorul își stabilește domiciliul în străinătate, este necesar consimțământul, exprimat prin declarație, al ambilor părinți ale căror semnături se legalizează de notar sau de alte persoane abilitate prin lege cu astfel de funcție, iar în cazul altor reprezentanți legali – consimțământul acestora, exprimat prin decizia autorității tutelare teritoriale.

114. De altfel, nu poate fi ignorat faptul că, prin hotărârea din 29 mai 2017 a Judecătorei Chișinău, sediul Ciocana, a fost stabilit domiciliul copiilor minori cu mama Ecaterina Lozan (Vol.I, f.d.6), însă acest aspect nu exclude o examinare multiaspectuală a cerinței privind permiterea stabilirii domiciliului copiilor minori în România, fără acordul tatălui.

115. Totodată, o circumstanță importantă la acest capitol, reprezintă și faptul verificării dacă reclamanta deține în proprietate sau cel puțin în posesie în imobil, în care ar urma să locuiască cu copiii, însă cel puțin anumite probe în confirmarea intenției reclamantei/intimatei să se stabilească cu traiul permanent în România și că dispune în acea țară de condiții de trai și instituționalizare pentru copiii minori, care ar fi dus la concluzia că transferul cu traiul permanent în altă țară este în interesul superior al copiilor minori, la materialele cauzei nu se regăsesc.

116. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție menționează că existența buletinului de identitate românesc pe numele reclamantei, în care este reflectat domiciliul acesteia în România, nu este suficient în confirmarea faptului că la această adresă va locui mama împreună cu copiii minori, în situația în care nu a fost prezentat actul juridic care confirmă proprietatea sau

posesia reclamantei asupra unui bun imobil locuibil în România și că ultima de asemenea dispune de domiciliu stabil aici.

117. Deși reclamanta prin înscrisurile prezentate a confirmat că este angajată în câmpul muncii în Republica Moldova, însă din poziția acesteia redată în cererea de chemare în judecată rezultă că intenționează de a pleca în România cu copiii minori. Având în vedere interesul superior al acestora, în lipsa unor confirmări despre existența unui domiciliu în alt stat, a unui loc de muncă, de o posibilă instituționalizare a copiilor etc., denotă netemeinicia cerinței date. La fel, materialele cauzei denotă că activitățile școlare și extrașcolare ale minorilor țin de instituțiile din țară.

118. Iar că la momentul examinării cauzei în recurs situația faptică menționată s-a schimbat nu se atestă din materialele cauzei.

119. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție cu trimitere la prevederile art. 27 alin. (1), (2) din Constituția Republicii Moldova, art. 2 parag.(1)-(4) din Protocolului nr. 4 la Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale, recunoscând anumite drepturi și libertăți, altele decât cele care figurează deja în Convenție și în primul Protocol adițional la Convenție (Strasbourg, 16.IX.1963) enunțate supra, relevă că circumstanțele conturate anterior nicidecum nu pot fi calificate ca o îngrădire a dreptului la libera circulație sau în detrimentul intereselor copiilor minori, în situația în care copii urmează să dețină un domiciliu, în care să beneficieze de condiții decente de trai, de dezvoltare, etc., în special când se pretinde intenția de a locui în alt stat.

120. Reședința copilului corespunde cu locul care reflectă un anumit grad de integrare a copilului într-un mediu familial și social, iar instanței naționale îi revine misiunea de a stabili unde se află această reședință obișnuită a copilului, ținând cont de toate circumstanțele specifice speței.

121. În contextul reglementărilor legale conținute inclusiv în art. 38 alin. (1), (2), (3), (4), art.40 alin.(1) din Codul civil, este evident că, criteriile determinării reședinței obișnuite trebuie să fie stabilite primordial în corelație cu interesul superior al copilului și cu actualitatea schimbărilor în domeniul relațiilor de familie. Trebuie în special să fie luate în considerare durata, regularitatea, condițiile și motivele sejurului pe teritoriul unui stat membru și ale mutării familiei în acest stat, cetățenia copilului, locul și condițiile de școlarizare, cunoștințele lingvistice, precum și raporturile de familie și sociale întreținute de copil în statul respectiv. Toate aceste criterii fiind îndreptate spre stabilirea unei reședințe în spațiul unde copilul locuiește în mod obișnuit și în care își petrece viața socială. Astfel, nu se iau în considerare doar necesitățile părintelui la întreținerea căruia se află copilul, dar și interesele superioare ale copilului de a avea o viață stabilă, lipsită de schimbări care i-ar perturba dezvoltarea psihico-emoțională. Reședința corespunde locului care exprimă o anumită integrare a copilului într-un mediu social și familial.

122. În altă ordine de idei, conform jurisprudenței CtEDO cauza N.P. vs. Republica Moldova, cererea nr. 58455/13, hotărârea din 06 octombrie 2015, § 65, pentru identificarea interesului superior al copiilor într-un caz particular, trebuie să se țină cont de două aspecte: în primul rând, este în interesul suprem al copilului ca legăturile sale cu familia să fie păstrate, cu excepția cazurilor în care familia s-a dovedit a fi extrem de nepotrivită; și în al doilea rând, este în interesul superior al copilului ca acesta să se dezvolte într-un mediu sigur și liniștit (vezi Neulinger Și Shuruk, citat mai sus, § 136; și R. și H. v. Regatul Unit al Marii Britanii, indicat mai sus, § 73-74). Reieșind din cele menționate mai sus, este cert că legăturile de familie pot fi destrămate doar în circumstanțe excepționale și e nevoie de întreprins toate măsurile posibile pentru păstrarea relațiilor personale și, dacă este cazul, de a „reconstitui” familia (vezi Neulinger Și Shuruk, indicat mai sus, § 136, Și R. Și H. v. Regatul Unit al Marii Britanii, indicat mai sus, § 73). Nu este destul de a menționa faptul că un copil poate fi plasat într-un mediu mai benefic pentru educare (vezi K. Și T. v. Finlanda, citat mai sus, § 173, Și K.A. v. Finlanda, nr. 27751/95, § 92, 14 ianuarie 2003). Totuși, în cazurile în care menținerea legăturilor de familie ar fi în prejudiciul sănătății și dezvoltării copilului, părintele nu are dreptul să insiste asupra păstrării unei asemenea legături, în baza prevederilor articolului 8 din Convenție (vezi Neulinger și Shuruk, citat mai sus, § 136; R. Și H. v. Regatul Unit al Marii Britanii, indicat mai sus, § 73; Și Y.C. v. Regatul Unit al Marii Britanii, nr. 4547/10, § 134, 13 martie 2012).

123. Drept urmare, aspectele reliefate supra impun respingerea cerinței cu privire la permiterea stabilirii domiciliului copiilor minori în România fără acordul tatălui, deoarece nu s-a constatat din circumstanțele relevante că mama are domiciliu stabil în România sau intenționează să-l obțină și că stabilirea copiilor cu domiciliul în statul respectiv este în interesele acestora.

124. De altfel, la înaintarea cerinței date, contrar prevederilor art. 118 alin. (1) din Codul de procedură civilă, reclamanta/intimata nu a prezentat probe ce ar justifica temeinicia acesteia sau cel puțin înscrișuri ce ar putea fi analizate și apreciate în coroborare cu normele de drept și care ar justifica interesul superior al minorilor în sensul pretins.

125. Și cerința privind permiterea perfectării actelor de identitate românești (pașapoarte) pe numele copiilor minori fără acordul tatălui Ion Pșenițchi, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a o respinge.

126. Or, perfectarea pe numele copiilor a actelor de identitate românești/pașapoartele ține de cadrul legal al statului român, deși, instanța de judecată a menționat despre faptul că din materialele cauzei se atestă deținerea către copii minori a certificatelor de naștere inclusiv românești (Vol.I, f.d.14,16), însă, totodată, a ignorat că perfectarea actelor de identitate/pașapoartele ale altui stat ține de competența statului respectiv.

127. La caz, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reiterează că reclamanta a solicitat perfectarea actelor de identitate românești (pașapoarte) pe numele copiilor minori, însă nu actele de identitate și/sau pașaportul cetățeanului Republicii Moldova.

128. De altfel perfectarea actelor altui stat țin de procedurile legale interne ale statului respectiv și nu poate fi obligată autoritatea abilitată a altui stat de a permite perfectarea actelor statului respectiv pe numele minorilor în lipsa acordului tatălui, în condițiile în care la efectuarea unei astfel de proceduri aceasta se conduce în primul rând de prevederile legale naționale care determină condițiile de perfectare a actelor solicitate, în speță cele ale României.

129. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reiterează că procedura de eliberare/perfectare a actelor de identitate românești (pașapoarte) este reglementată de cadrul legal al României și nu al Republicii Moldova, iar instanța de judecată nu-și poate atribui rolul și nici impune autorităților statului român de a elibera actele de identitate.

130. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reamintind prevederile art. 12 alin. (1), art. 13 alin. (1) din Codul de procedură civilă, a notat că în cauză nu a fost stabilit că Republica Moldova este parte a cadrului legal al României care reglementează procedura de perfectare și eliberare a actelor de identitate românești, distinctă de cea a Republicii Moldova.

131. Deși, Tratatul între România și Republica Moldova, reținut de prima instanță la soluționarea pretențiilor privind permiterea stabilirii domiciliului copiilor minori în România și perfectării actelor de identitate românești (pașapoarte) pe numele copiilor minori fără acordul tatălui, reglementează asistență juridică în materie civilă, însă prin prisma acestuia nu poate fi obligat unul dintre statele parte la perfectarea actelor de identitate, în condițiile în care eliberarea acestora ține exclusiv de propriile reglementări legale și presupune îndeplinirea anumitor cerințe.

132. În altă ordine de idei, admiterea acestui capăt de cerere cu privire la perfectarea actelor de identitate românești (pașapoarte) pe numele copiilor minori, fără acordul tatălui, de rând cu constatările reținute, ar crea dificultăți și chiar duce la imposibilitatea executării unei asemenea hotărâri.

133. Totodată nu a fost prezentat niciun înscris care să ateste că la solicitarea reclamantei privind perfectarea actelor de identitate românești (pașapoarte) pe numele copiilor minori în lipsa acordului tatălui, i-ar fi fost refuzat. Însă chiar și în condițiile unui astfel de refuz al autorităților române, soluționarea acestui diferend ține de competența statului respectiv, dar nu a autorităților Republicii Moldova.

134. În această ordine de idei, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că instanțele ierarhic inferioare neîntemeiat au ajuns la concluzia admiterii acțiunii și în latura dată.

135. În context urmează a fi menționată jurisprudența națională în cauze similare prin care s-au respins cerințele privind perfectarea actelor de identitate a altor state pe numele copiilor minori în lipsa acordului tatălui și anume: cauza nr. 2ra-350/22, încheierea din 11 mai 2022 a Curții Supreme de Justiție, cauza nr. 2ra-1026/22, decizia din 14 decembrie 2022 a Curții Supreme de Justiție, cauza nr. 2ra-5/16, decizia din 13 ianuarie 2016 a Curții Supreme de Justiție, conform căroră, în esență, s-a reținut că perfectarea actelor de identitate a altui stat revine statului respectiv cu respectarea procedurilor legale.

136. Referitor la cerința de compensare de către recurent/pârât a cheltuielilor de judecată suportate în proces de reclamanta/intimată, instanțele ierarhic inferioare corect au reținut ca fiind justificată suma încasată de la pârât în beneficiul reclamantei în mărime de 10 550 de lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică.

137. În conformitate cu art. 96 alin. (1), (1¹) din Codul de procedură civilă, instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să compenseze părții care a avut câștig de cauză cheltuielile ei de asistență juridică, în măsura în care acestea au fost reale, necesare și rezonabile. Cheltuielile menționate la alin.(1) se compensează părții care a avut câștig de cauză dacă aceasta a fost reprezentată în judecată de un avocat.

138. Mai mult, avocatul intimatei, Tatiana Costru, care a acționat conform mandatului avocațial seria MA nr. 1668123 din 31 iulie 2021 (Vol.I, f.d.50), în numele Ecaterinei Lozan, ultima fiind îndreptățită în temeiul art. 26 din Constituția Republicii Moldova și art. 8 din Codul de procedură civilă de a beneficia de asistență juridică, a prezentat un raport al serviciilor efectuate privind asistența juridică acordată la caz și bonul de plată din 05 decembrie 2022 (Vol.I, f.de.247-248), care au fost luate în considerare de prima instanță la dispunerea spre încasare a sumei de 10 550 de lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică.

139. De altfel, instanța de judecată a ținut cont de complexitatea cauzei, de faptele stabilite, volumul de lucru al avocatului, a apreciat necesitatea și rezonabilitatea acestor cheltuieli de asistență juridică, ca fiind real angajate, având în vedere că și jurisprudența Curții Europene pentru Drepturile Omului menționează despre rambursarea unor cheltuieli în măsura în care se constată realitatea, necesitatea și caracterul lor rezonabil.

140. Alte argumente invocate de recurent în susținerea poziției nu pot fi reținute de către instanța de recurs, deoarece se combat cu cele invocate supra și se axează pe circumstanțele care au fost constatate și elucidate pe deplin, apreciate cu respectarea normelor de drept procedural și susținute de normele de drept material.

141. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție accentuează că, în cadrul judecării cauzei civile, participanților la proces le-au fost create

condiții obiective și echitabile, pentru exercitarea drepturilor și obligațiilor procedurale, fapt ce se încadrează în asigurarea părților dreptului la un proces echitabil, garantat și asigurat prin art. 6§1 CEDO.

142. Curtea Europeană cu referire la art. 6§1 CEDO amintește că, potrivit jurisprudenței sale constante, hotărârile judecătorești trebuie motivate astfel încât să indice de o manieră suficientă motivele pe care se fondează.

143. Implicit, instanța de recurs a punctat doar motivele decisive pentru soluționarea prezentei cauze, ceea ce este admisibil prin prisma jurisprudenței CtEDO (a se vedea cauza *García Ruiz vs Spania* (Marea Cameră), 21 ianuarie 1999, § 26; *Moreira Ferreira vs Portugalia* (nr. 2) (Marea Cameră); 11 iulie 2017, § 84).

144. Coroborând circumstanțele ce preced, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție va admite recursul declarat cu casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe în partea admitterii pretențiilor privind permiterea stabilirii domiciliului copiilor minori peste hotarele țării și perfectarea actelor de identitate românești fără acordul tatălui și pronunțarea unei noi hotărâri în această parte de respingere a acestor cerințe, cu menținerea în rest a deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe.

145. Ținând cont de cele expuse și în temeiul art. 442, art.444, art. 445 alin. (1) lit. b), alin.(3) din Codul de procedură civilă

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Admite recursul declarat de Ion Pșenițchi, reprezentat de avocatul Sorina Arnaut.

Casează decizia din 07 iunie 2023 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 12 decembrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Ecaterina Lozan împotriva lui Ion Pșenițchi cu privire la modificarea cuantumului pensiei pentru întreținerea copiilor minori, permiterea stabilirii domiciliului copiilor minori peste hotarele țării și perfectarea actelor de identitate românești fără acordul tatălui, anularea titlului executoriu și compensarea cheltuielilor de judecată, în partea admitterii cerințelor privind permiterea stabilirii domiciliului copiilor minori peste hotarele țării și perfectarea actelor de identitate românești fără acordul tatălui și pronunță în această parte o nouă hotărâre prin care:

Respinge cererea de chemare în judecată depusă de Ecaterina Lozan împotriva lui Ion Pșenițchi cu privire la permiterea stabilirii domiciliului copiilor minori peste hotarele țării și perfectarea actelor de identitate românești fără acordul tatălui.

În rest, menține decizia din 07 iunie 2023 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 12 decembrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

Decizia este irevocabilă.

Președinte

Stela Procopciuc

Judecători

Oxana Parfeni

Diana Stănilă